204991 ـ تەمەتتۇ ھەج قىلغۇچىنىڭ تاۋاپ ۋە سەئيىنى قانچە قېتىم قىلىدىغانلىقى توغرىسىدا

سۇئال

تەمەتتۇ ھەج قىلغۇچى ھەج ئۈچۈن ئايرىم تاۋاپ ۋە سەئيى قىلامدۇ ياكى ئۆمرىدە قىلغان تاۋاپ ۋە سەئيى كۇپايە قىلامدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيەلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ئىمام مالىك، شاپىئىي ۋە ئىمام ئەھمەدتىن بايان قىلىنغان سەھىھ بىر رىۋايەتتە ۋە باشقا كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ قارشىدا: تەمەتتۇ ھەج قىلغان كىشى ئىككى قېتىم تاۋاپ قىلىدۇ ۋە ئىككى قېتىم سەئيى قىلىدۇ، بىر تاۋاپ بىلەن سەئيى ئۆمرە ئۈچۈن بولىدۇ، يەنە بىر تاۋاپ بىلەن سەئيى ھەج ئۈچۈن بولىدۇ.

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن تەمەتتۇ ھەج توغرىسىدا سورالغاندا، ئۇ كىشى مۇنداق دىگەن: "مۇھاجىرلار، ئەنسارىلار، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئاياللىرى ۋىدالشىش ھەججىدە ھەجگە ئېھرام كىيىپ تەلبىيە ئېيتتى، بىزمۇ شۇنداق قىلدۇق، مەككىگە كەلگەن ۋاقتىمىزدا، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ھەجنى مەقسەت قىلغان ئېھراملىرىڭلارنى ئۆمرىگە ئۆزگەرتىڭلار پەقەت قۇربانلىق ئېلىپ كەلگەنلەر ئېھرامدىن چىقمىسۇن دىدى، شۇنىڭ بىلەن بىز تاۋاپ قىلىپ، ساپا ـ مەرۋە قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئېھرامدىن چىقىپ، ئاياللىرىمىز بىلەن بىرگە بولۇپ، كىيىملىرىمىزنى كەيدۇق، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: قۇربانلىق ئېلىپ كەلگەنلەر قۇربانلىقنى ئادا قىلمىغۇچە ئېھرامدىن چىقمايدۇ دىدى، مىنا غا چىقىدىغان كۈنى كەچتە بىزنى ھەجنى مەقسەت قىلىپ ئېھرام كىيىشكە بۇيرىدى، بىز ئەرەپاتتىن قايتىپ كىرگەندىن كېيىن كەبىنى تاۋاپ قىلىپ، ساپا ـ مەرۋىدە سەئيى قىلدۇق، شۇنىڭ بىلەن بىزنىڭ ھەججىمىز تامام بولدى، بىزگە بىردىن قوي قۇربانلىق كېرەك بولدى». بۇ ھەدىسنى ئىمام بۇخارى ھەج توغرىسىدا ئاللاھنىڭ:ھەرەم ئەھلىدىن بولمىغان كىشىلەر دىگەن ئايەت بايان قىلىنغان بابتا كەلتۈرگەن.

شەيخ شەنقىتىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بۇ سەھىھ بۇخارىدا ئىسپاتلانغان ھەدىس بولۇپ، بۇ ھەدىس تەمەتتۇ ھەج قىلغۇچىنىڭ ئۆمرە ئۈچۈن تاۋاپ ۋە سەئيى قىلىپ بولسا ئېھرامدىن چىقىدىغانلىقىنى يەنە بىر قېتىم ھەج ئۈچۈن تاۋاپ ۋە سەئيى قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدىغان، ئىختىلاپنى ھەل قىلىدىغان دەلىلدۇر. ["ئەزۋائۇل بايان"5-توم 178-بەت].

يەنە مۇنداق دەيدۇ: يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دەلىللەردىن: ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىس تەمەتتۇ

هەج قىلغۇچىنىڭ ئەرەپاتتىن قايتىپ كىرگەندىن كېيىن هەج ئۈچۈن تاۋاپ ۋە سەئيى قىلىشى كېرەكلىكىنى، ئىلگىرى ئۆمرە ئۈچۈن قىلغان تاۋاپ ۋە سەئيىسىنىڭ بۇنىڭغا كۇپايە قىلمايدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدىغان ۋە ئىختىلاپىنى هەل قىلىدىغان ئوچۇق دەلىلدۇر. ["ئەزۋائۇل بايان" 5-توم 182-بەت].

ئائىشە رەزىيەللاهۇ ئەنها مۇنداق دەيدۇ: ئۆمرىگە ئېهرام كىيگەنلەر تاۋاپ ۋە سەئيى قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئېهرامدىن چىقتى، ئەرەپاتتىن قايتقاندىن كېيىن هەج ئۈچۈن تاۋاپ ۋە سەئيى قىلدى، ئەمما هەج بىلەن ئۆمرىگە بىللە ئېهرام كىيگەنلەر بىر قېتىملا تاۋاپ ۋە سەئيى قىلدى". [بۇخارى رىۋايىتى 1557-هەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 1211-هەدىس].

شەنقىتى رەهىمەهۇللاه مۇنداق دەيدۇ: "مانا بۇ قىران هەج بىلەن تەمەتتۇ هەجنىڭ ئارىسىدىكى پەرقىنى ئوچۇق بايان قىلىپ بېرىدىغان بىرلىككە كەلگەن روشەن دەلىلدۇر، قىران هەج قىلغۇچى يالغۇز هەج قىلغۇچىغا ئوخشاش بىر قېتىم تاۋاپ ۋە سەئيى قىلىدۇ، تەمەتتۇ هەج قىلغۇچى بولسا هەج ئۈچۈن بىر تاۋاپ ۋە سەئيى قىلىدۇ، ئۆمرە ئۈچۈنمۇ ئايرىم تاۋاپ ۋە سەئيى قىلىدۇ. يۇقىرىدا ئىمام بۇخارى رىۋايەت قىلغان ئىبنى ئاببىاس رەزىيەللاهۇ ئەنهۇدىن بايان قىلىنغان هەدىس بولغانلىقى ئۈچۈن بۇ مەسىلىدە ئىختىلاپقا هېچ ئورۇن يوق.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دەلىللەر قىران هەج بىلەن تەمەتتۇ هەجنىڭ ئارىسىدا پەرق بار دېگەن سۆزنىڭ توغرا ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ، بۇ كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ قارىشى بولۇپ، ئاللاه خالىسا بۇ توغرىدۇر". ["ئەزۋائۇل بايان" 5-توم 185-بەت].

دائىمى كومىتېت ئۆلىمالىرى مۇنداق دەيدۇ: "تەمەتتۇ هەج قىلغۇچى ئىككى سەئيى قىلىدۇ. يەنى بىر قېتىم ئۆمرە ئۈچۈن يەنە بىر قېتىم هەج ئۈچۈن سەئيى قىلىدۇ". [شەيخ ئابدۇل ئەزىز ئىبنى ئابدۇللاه ئىبنى باز، شەيخ ئابدۇررەززاق ئەپىپي، شەيخ ئابدۇللاه ئىبنى غۇدەييان قاتارلىقلار. ["ئىلمى تەتقىقات، دىنى تەشۋىقات پەتىۋا كومىتېتى پەتىۋاسى" 11-توم 258-بەت].

بۇ قاراشنى شەيخ مۇهەممەد ئىبنى ئىبراهىم ئالى شەيخ ئۆزىنىڭ "پەتىۋالار توپلىمى" 6-توم 65-بەتتە، ۋە شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن:"شەرهىل مۇمتىئ"7-توم 374-بەتتە كۈچلاندۇرۇپ مۇنداق بايان قلغان: "تەمەتتۇ هەج قىلغۇچى: هەج ئايلىرىدا ئۆمرىنى مەقسەت قىلىپ ئېهرام كىيىپ كەئبىنى تاۋاپ قىلىپ ۋە سەئيى قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئېهرامدىن چىقىپ، شۇ يىلى يەنە هەج قىلغان كىشى بولۇپ، ئۇ كىشىگە مۇتلەق سەئيى قىلىش كېرەك بولىدۇ، يەنى ئۇ كىشىگە ئىككى قېتىم تاۋاپ قىلىش ۋە ئىككى قېتىم سەئيى قىلىش كېرەك بولىدۇ. ئۆمرە ئۈچۈن بىر تاۋاپ ۋە سەئى قىلىدۇ، شۇنىڭدەك هەج ئۈچۈنمۇ بىر تاۋاپ ۋە سەئى قىلىدۇ".

ئاللاه تائالا هەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.